

www.ketab.ir

● اخلاق و اقتصاد اسلامی

● محمدجواد توکلی

سرشناسه: توکل محمدی، ۱۳۵۱.
عنوان و ناشر: پدیدآور: اخلاق و اقتصاد اسلامی / محمد جواد توکلی.
مشخصات نشر: تهران: مؤسسه فرهنگی دانش و اندیشه معاصر، ۱۳۹۴.
مشخصات ظاهری: ۳۸۰ ص. جدار. ISBN: 978-964-375-068-8
وضعیت فهرست‌نویسی: فی
موضوع: اسلام و اقتصاد.
موضوع: اقتصاد - جنبه‌های اخلاقی.
موضوع: وام‌های بانکی - ایران - مدیریت.
رده‌بندی کنگره: ۱۳۹۴ الف ۳۸۰ / ۲ P۲۳۰
رده‌بندی دیویی: ۲۹۷/۴۸۳۳
شماره کتابشناسی ملی: ۳۹۰۶۴۶۹

مؤسسه فرهنگی دانش و اندیشه معاصر

● اخلاق و اقتصاد اسلامی

- محمد جواد توکلی
- ناشر: مؤسسه فرهنگی دانش و اندیشه معاصر (فام)
- چاپ و صحافی: هنگام
- چاپ اول: ۱۳۹۴، ۳۰۰ نسخه
- قیمت: ۲۵۰۰۰ تومان

● شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۳۷۵-۰۸۴-۸

تهران: تقاطع بزرگراه شهید مدرس و خیابان شهید بهشتی، پلاک ۵۶
تلفن: ۸۸۵۰۵۴۰۲ - ۸۸۵۰۳۳۴۱

همه حقوق محفوظ است

فهرست مطالب

پیشگفتار ۷

بخش اول

مبانی نظری اخلاق اقتصادی اسلامی

اخلاق و اقتصاد اسلامی، مفهوم و زمینه‌های مطالعاتی ۱۱

محمد جواد توکلی / ۱۱

نظریه «اخلاق هنجاری» و دلالت‌های آن در سیاست گذاری اقتصادی؛ ... ۳۳

سازمانی عربی / محمد جواد رضائی / مهدی موحدی بکنظر / ۳۳

اخلاق، عقلانیت و مسئله نظم در علم اقتصاد ۶۱

عبدالحمید معرفی محمدی / ۶۱

بررسی مبانی و عوامل رابطه اخلاق با اقتصاد در سرمایه‌داری و اسلام ۹۳

جواد ایروانی / ۹۳

مبانی اخلاقی امنیت اقتصادی ۱۲۳

ناصر جهانیان / ۱۲۳

تمایز میان توصیه‌های اخلاقی و حقوقی (قانونی) و نقش آن در نظریه‌پردازی و ... ۱۵۹

علی نعمتی / ۱۵۹

تجزیه و تحلیل مفاهیم اخلاقی اسلامی ناسازگار با چارچوب اقتصاد متعارف و ... ۱۹۷

غلامعلی معصومی‌نیا / ناصر یارمحمدیان / ۱۹۷

بخش دوم

مباحث تطبیقی اخلاق و اقتصاد اسلامی

بررسی تأثیر سرمایه مذهبی (اخلاق) بر رشد اقتصادی، با تأکید بر آموزه‌های اخلاقی دین

اسلام

محمدرضا یوسفی شیخ رباط / وحید شعبانی / مینا سادات سید اسداله / ۲۲۵

الگوهای حذف سود خالص اقتصادی متعلق به سرمایه

احمدعلی یوسفی / ۲۴۹

اخلاق مالیّه عموم، تعارض چاه‌چوب‌ها و استانداردها

یداله دادگر / ۲۷۹

محیط زیست و نظام اخلاقی در اسلام

سعید فراهانی فرد / محمدعلی فراهانی فرد / ۳۰۷

درآمدی بر مفهوم اخلاق در بانکداری اسلامی

محمدجواد توکلی / عبدالخالق کریمی / ۳۲۷

سنجش و ارزیابی شاخص صداقت در بازار صنایع لبنی

سعید خدیوی رفوگر / ۳۵۳

پیشگفتار

در دهه‌های اخیر اقتصاددانان توجه فزاینده‌ای به مطالعات اخلاق و اقتصاد نشان داده‌اند. این مطالعات در حوزه‌های مختلفی از جمله بانکداری اخلاقی، اخلاق مالیاتی، اخلاق توسعه، اخلاق تجارت، و اخلاق حرفه‌ای گسترش یافته است. برآیند این تلاش تقویت تعامل دانش اقتصاد، اخلاق و شکل‌گیری حوزه مطالعات بین رشته‌ای «اخلاق و اقتصاد» بوده است.

در رویکرد اسلامی به اخلاق اقتصادی از جایگاه والایی برخوردار است. اهمیت این مساله از طرفی متأثر از طرح اخلاق اسلامی در تسهیل روابط اقتصادی و جبران شکست بازار است. از طرف دیگر، در رویکرد اسلامی، نظام اقتصادی جامعه اسلامی در خدمت نظام فرهنگی و اخلاقی آن قرار می‌گیرد. علیرغم اهمیت بحث اخلاق و اقتصاد اسلامی، محققان مسلمان هنوز فعالیت سازمان یافته‌ای برای تبیین رویکرد اخلاقی اسلام در حوزه اقتصاد و گسترش ادبیات اخلاق و اقتصاد اسلامی سامان نداده‌اند.

انجمن اقتصاد اسلامی حوزه علمیه جهت کمک به گسترش مطالعات نظری و کاربردی در زمینه اخلاق و اقتصاد اسلامی، با مشارکت بیش از ۲۰ مرکز علمی حوزوی و دانشگاهی و همچنین تعدادی از نهادهای اجرایی و فرهنگی کشور، «همایش علمی اخلاق و اقتصاد اسلامی» را در پائیز سال ۱۳۹۲ برگزار نمود. مراکز همکار همایش شامل موسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی، پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی، مرکز تحقیقات اسلام و بحران شورای اسلامی، دانشگاه امام صادق، دانشگاه قم، دانشگاه مفید، پژوهشگاه حوزه و دانشگاه، نهاد نمایندگی ولی فقیه در دانشگاه‌ها، معاونت تهذیب حوزه، وزارت اقتصاد و دارایی، مرکز مطالعات شورای عالی انقلاب فرهنگی، دانشگاه تربیت مدرس، انجمن اقتصاد اسلامی ایران، جامعه المصطفی العالمیه، بسیج اصناف کشور، شهرداری قم، دانشگاه علامه طباطبائی، صدا و سیما، مرکز تحقیقات صدا و سیما، دبیرخانه شورای معارف سیما، و مرکز مطالعات اجتماعی اقتصادی قدر بودند.

این رویداد علمی با استقبال زیاد اندیشمندان و محققان اقتصاد اسلامی مواجه شد. در مجموع بیش از ۱۵۰ مقاله در زمینه اخلاق و اقتصاد اسلامی به دبیرخانه همایش ارسال گردید. این مقالات به حوزه های مختلفی از جمله سیاست گذاری اخلاق اقتصادی، اخلاق بانکداری و بازار سرمایه، اخلاق بازرگانی، اخلاق پیشرفت، اخلاق بخش عمومی و سایر حوزه ها اختصاص دارد.

مقالات در انتی پس از ارزیابی اولیه در کمیته علمی همایش برای اظهار نظر به داوران تخصصی ارسال شد. از بین این مقالات، ۳۶ مقاله مورد پذیرش قرار گرفت و ۱۰ مقاله در روز برگزاری همایش ارائه گردید. کتاب حاضر مشتمل بر ۱۲ مقاله برگزیده از مقالات همایش در حوزه مباحث مبنایی و تطبیقی اخلاق و اقتصاد اسلامی است. این مقالات با نظر کمیته علمی منتخب هیأت مدیره انجمن اقتصاد اسلامی حوزه علمیه مشتمل از دبیر علمی همایش، و حجج اسلام دکتر محمد جمال خلیلیان و علی اصغر هروی انتخاب گردید.

خاطر نشان می سازد که انجمن اقتصاد اسلامی حوزه علمیه به عنوان یکی از انجمن های علمی حوزه علمیه قم در سال ۱۳۸۲ تاسیس شد. این انجمن هم اکنون بیش از ۷۰ عضو پیوسته دارد که همگی دارای تحصیلات عالی حوزوی و تحصیلات عالی دانشگاهی در زمینه رشته اقتصاد در سطح دکتری و کارشناسی ارشد می باشند. جمع تا کنون فعالیت های گسترده ای از جمله برگزاری نشست های علمی، راه اندازی حلقه های پژوهشی، مشارکت در تولید برنامه های رسانه ای در زمینه اقتصاد اسلامی و همچنین انتشار رشتورهایی در زمینه اخلاق کسب و کار و ایجاد وبگاه بازار خوبان را سامان داده است.

در پایان جا دارد از زحمات اعضای کمیته علمی همایش آقایان دکتر منصور اعتصامی، سید محمد کاظم رجایی، محمد نعمتی، سید احمد حبیب نژاد، محمد زمان رستمی، میثم موسائی، محمود عیسوی، محمد حسین کرمی، علی اصغر هادوی نیا، ناصر الهی، و مهدی رجائی نیا؛ تلاش بی وقفه دبیر اجرایی همایش جناب آقای سعید کریمی و مساعدت سایر عزیزانی که انجمن را در برگزاری این همایش یاری دادند، تشکر شود.

محمد جواد توکلی

دبیر علمی همایش و عضو هیئت مدیره انجمن اقتصاد اسلامی حوزه علمیه